Drumuri minime în grafuri ponderate

Aplicații

- Dată o hartă rutieră, să se determine
 - un drum minim între două orașe date
 - câte un drum minim între oricare două orașe de pe hartă

Aplicații

- Determinarea de drumuri minime/distanţe numeroase aplicaţii
 - probleme de rutare
 - robotică
 - procesarea imaginilor
 - strategii jocuri

Fie:

- G graf orientat ponderat
- P drum

$$\mathbf{w}(\mathbf{P}) = \sum_{\mathbf{e} \in E(P)} \mathbf{w}(\mathbf{e})$$

costul/ponderea/lungimea drumului P

- Fie s, $v \in V$, $s \neq v$.
- Distanța de la s la v

 $d_G(s, v) = min\{ w(P) \mid P \text{ este drum de la s la v} \}$

- Fie s, $v \in V$, $s \neq v$.
- Distanța de la s la v

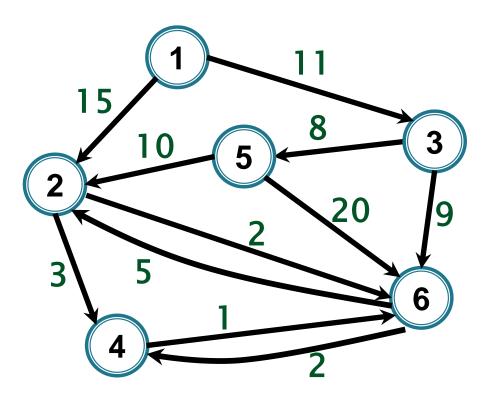
$$d_G(s, v) = min\{ w(P) \mid P \text{ este drum de la s la v} \}$$

- $d_{G}(s, s) = 0$
- Convenţie. $\min \emptyset = \infty$

- Fie s, $v \in V$, $s \neq v$.
- Distanţa de la s la v

$$d_G(s, v) = min\{ w(P) \mid P \text{ este drum de la s la v} \}$$

- \circ d_G(s, s) = 0
- Convenţie. $\min \emptyset = \infty$
- Un drum P de la s la v se numește drum minim de la s la v dacă $w(P) = d_G(s, v)$

Tipuri de probleme de drumuri minime

- între două vârfuri date
- de la un vârf la toate celelalte
- între oricare două vârfuri

Tipuri de probleme de drumuri minime

- între două vârfuri date
- de la un vârf la toate celelalte
- între oricare două vârfuri

Situaţii:

• Sunt acceptate şi arce de cost negativ?

Tipuri de probleme de drumuri minime

- între două vârfuri date
- de la un vârf la toate celelalte
- între oricare două vârfuri

Situaţii:

- Sunt acceptate şi arce de cost negativ?
- Graful conţine circuite?
- Graful conţine circuite de cost negativ?

Drumuri minime de la un vârf s dat la celelalte vârfuri (de sursă unică)

Problema drumurilor minime de <u>sursă</u> <u>unică</u> (de la s la celelalte vârfuri)

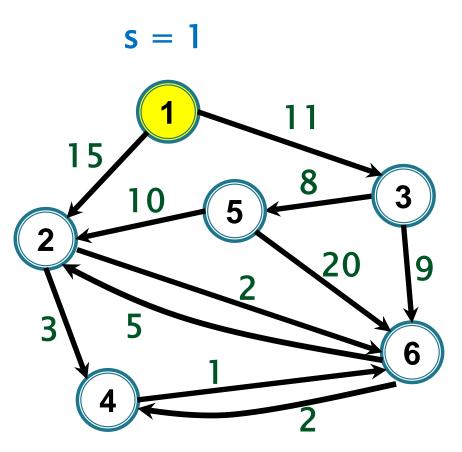
Se dau:

un graf orientat ponderat G= (V, E, w), cu

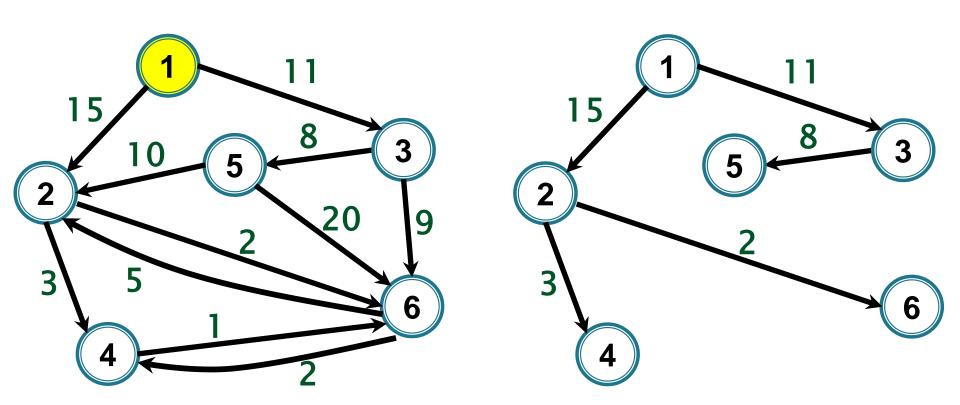
 $\mathsf{w}:\mathsf{E}\to\mathbb{R}$

un vârf de start s

Să se determine distanța de la s la fiecare vârf x al lui G / la un vârf dat t (și un arbore al distanțelor față de s/ un drum minim de la s la t)

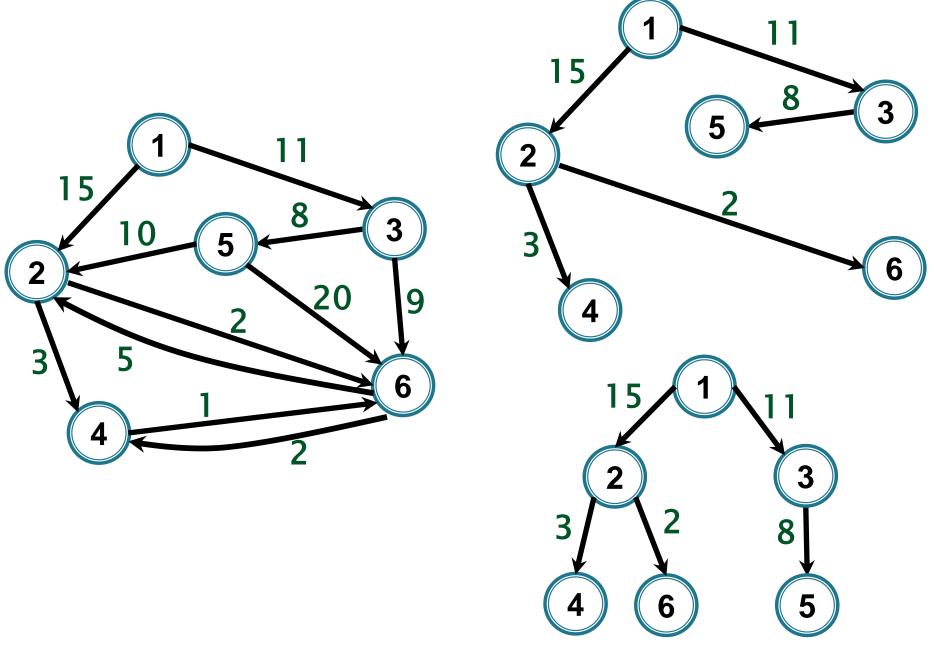
Soluție

Definiție: Pentru un vârf dat s un <u>arbore al distanțelor</u> **față de s** = un subgraf T al lui G care **conservă distanțele** de la s la celelalte vârfuri accesibile din s

$$d_T(s, v) = d_G(s, v), \forall v \in V \text{ accesibil din } s,$$

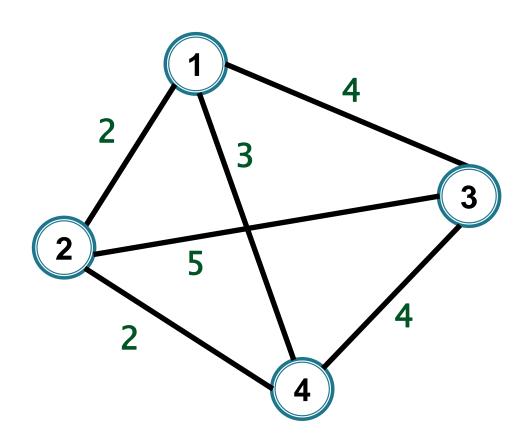
graful neorientat asociat lui T fiind arbore cu rădăcina în s (cu arcele corespunzătoare orientate de la s la frunze)

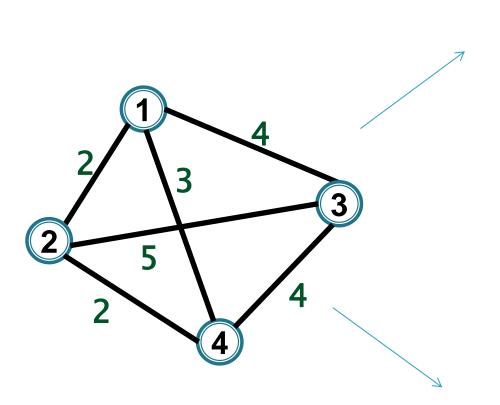
arborele distanțelor față de 1

- Presupunem că toate vârfurile sunt accesibile din s
- Problema drumurilor minime de sursă unică este echivalentă cu determinarea unui arbore al distanțelor față de s

Un arbore parţial de cost minim <u>nu</u> este neapărat un arbore de distanţe minime

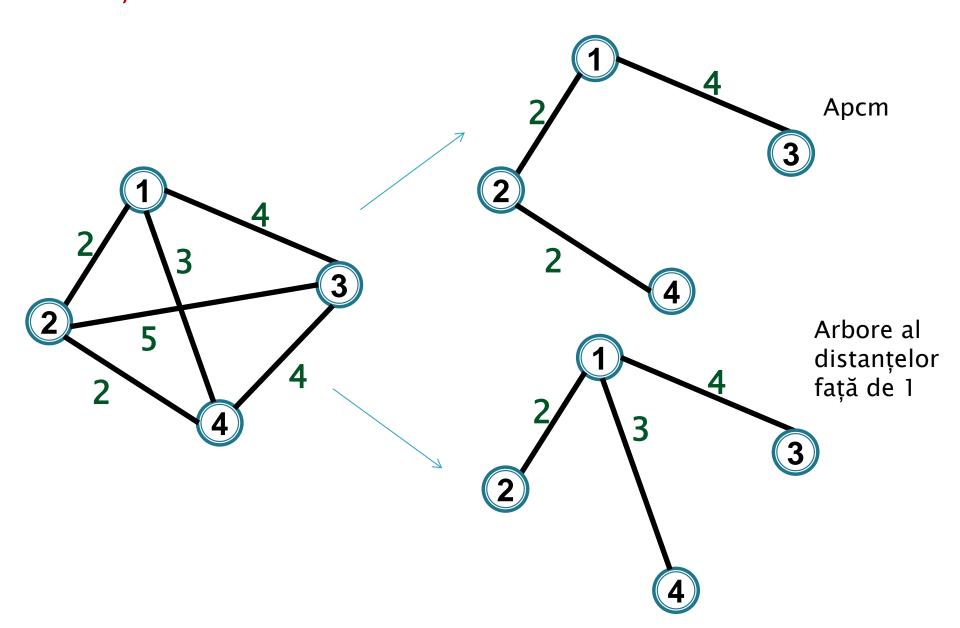

Un arbore parțial de cost minim nu este neapărat un arbore de distanțe minime

Apcm

Arbore al distanțelor față de 1 Un arbore parțial de cost minim nu este neapărat un arbore de distanțe minime

Dacă G <u>nu</u> este ponderat, cum putem calcula distanţele faţă de s?

Amintim

În cazul unui graf neponderat, problema se rezolvă folosind parcurgerea BF din s

În ce ordine considerăm vârfurile pentru a calcula distanţele faţă de s?

• În ce ordine considerăm vârfurile pentru a calcula distanțele față de s?

"din aproape în aproape"

• În ce ordine considerăm vârfurile pentru a calcula distanțele față de s?

"din aproape în aproape" \Rightarrow când considerăm un vârf v, pentru a calcula d(s,v) ar fi util să ştim deja d(s,u) pentru orice u cu uv \in E

În ce ordine considerăm vârfurile pentru a calcula distanţele faţă de s?

"din aproape în aproape" \Rightarrow când considerăm un vârf v, pentru a calcula d(s,v) ar fi util să ştim deja d(s,u) pentru orice u cu uv \in E

 Ar fi utilă o ordonare a vârfurilor astfel încât dacă uv∈E, atunci u se află înaintea lui v

În ce ordine considerăm vârfurile pentru a calcula distanţele faţă de s?

"din aproape în aproape" \Rightarrow când considerăm un vârf v, pentru a calcula d(s,v) ar fi util să ştim deja d(s,u) pentru orice u cu uv \in E

 Ar fi utilă o ordonare a vârfurilor astfel încât dacă uv∈E, atunci u se află înaintea lui v

O astfel de ordonare <u>nu există</u> dacă graful conține circuite

În ce ordine considerăm vârfurile pentru a calcula distanţele faţă de s?

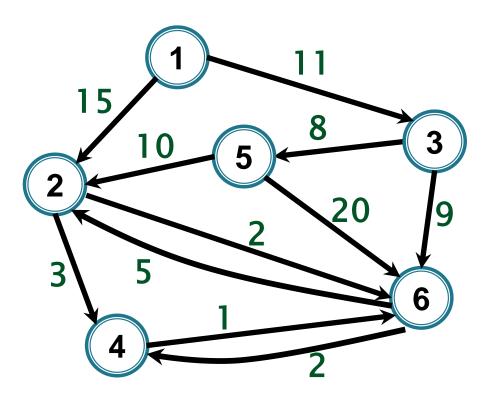
"din aproape în aproape"

Idee: <u>estimăm</u> distanțele pe parcursul algoritmului și considerăm vârful care este estimat a fi cel mai aproape de s

▶ lpoteză:

Presupunem că arcele au <u>cost pozitiv</u> (graful poate conţine circuite)

Idee: La un pas este ales ca vârf curent vârful u care estimat a fi cel mai apropiat de s

Estimarea pentru u = cel mai scurt drum de la s la u determinat până la pasul curent

Idee: La un pas este ales ca vârf curent vârful u care <u>estimat</u> a fi cel mai apropiat de s

+ se descoperă noi drumuri către vecinii lui ⇒ se actualizează distanțele estimate pentru vecinii

- generalizare a ideii de parcurgere BF
- dacă toate arcele au cost egal Dijkstra ≡ BF

Pseudocod

- Reţinem pentru fiecare vârf etichetele
 - d[u]
 - tata[u]

- Asociem fiecărui vârf u o etichetă de distanță d[u] = costul minim al unui drum de la s la u descoperit până la acel moment
- ▶ d[u] estimare superioară (≥ d(s,u))

- Asociem fiecărui vârf u o etichetă de distanță
 d[u] = costul minim al unui drum de la s la u descoperit până la acel moment
- ▶ d[u] estimare superioară ($\ge d(s,u)$)

Memorare drumuri

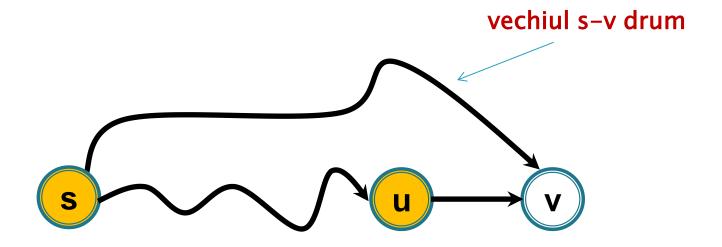
- Memorare drumuri
 - reţinem predecesor = tată în arborele distanţelor faţă de vârful s:

tata[u] = predecesorul lui u pe drumul de cost minim de la s la u descoperit până la acel moment

- Astfel, la un pas
 - este selectat un vârf u (neselectat) care "pare" cel mai apropiat de s ⇔ are eticheta d minimă

- Astfel, la un pas
 - este selectat un vârf u (neselectat) care "pare" cel mai apropiat de s ⇔ are eticheta d minimă
 - Se actualizează etichetele d[v] ale vecinilor lui u –
 considerând drumuri care trec prin u
 - tehnică de relaxare a arcelor care ies din u

Relaxarea unui arc (u, v) = a verifica dacă d[v] poate fi îmbunătățit trecând prin vârful u

noul s-v drum care trece prin u

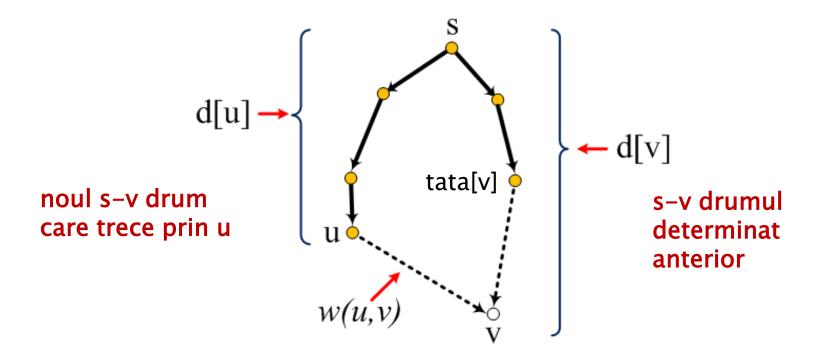
Relaxarea unui arc (u, v) :

```
dacă d[u] + w(u,v) < d[v] atunci
    d[v] = d[u] + w(u,v);
    tata[v] = u</pre>
```

```
\rightarrow \infty + \mathbf{X} = \infty
```

Relaxarea unui arc (u, v) :

```
dacă d[u] + w(u,v) < d[v] atunci
    d[v] = d[u] + w(u,v);
    tata[v] = u</pre>
```


Dijkstra(G, w, s)

inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V

Dijkstra(G, w, s)

inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V pentru fiecare $u \in V$ executa $d[u] = \infty$; tata[u] = 0

```
Dijkstra(G, w, s)
```

```
inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V pentru fiecare u \in V executa d[u] = \infty; \text{ tata}[u] = 0 d[s] = 0
```

```
Dijkstra(G, w, s)
```

```
inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V
  pentru fiecare u∈V executa
    d[u] = ∞; tata[u]=0
d[s] = 0
cat timp Q ≠ Ø executa ⇔ pentru i=1,n executa
```

```
Dijkstra(G, w, s)
```

```
inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V
pentru fiecare u∈V executa
    d[u] = ∞; tata[u]=0
d[s] = 0
cat timp Q ≠ Ø executa
    u = extrage vârf cu eticheta d minimă din Q
```

```
\label{eq:Dijkstra} \begin{split} Dijkstra(G,\,w,\,s) \\ &\text{inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V} \\ &\text{pentru fiecare } u {\in} V \text{ executa} \\ &\text{d[u] = $\infty$; } \text{tata[u]=0} \\ &\text{d[s] = 0} \end{split}
```

cat timp Q ≠ Ø executa
u = extrage vârf cu eticheta d minimă din Q
pentru fiecare uv∈E executa //relaxare uv

```
Dijkstra(G, w, s)
  inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V
   pentru fiecare u∈V executa
       d[u] = \infty; tata[u]=0
   d[s] = 0
   cat timp Q \neq \emptyset executa
       u = extrage vârf cu eticheta d minimă din Q
       pentru fiecare uv∈E executa
             daca \frac{v \in Q}{si} d[u]+w(u,v)<d[v] atunci
                     d[v] = d[u] + w(u,v)
                     tata[v] = u
```

```
Dijkstra(G, w, s)
  inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V
   pentru fiecare u∈V executa
       d[u] = \infty; tata[u]=0
  d[s] = 0
  cat timp Q \neq \emptyset executa
       u = extrage vârf cu eticheta d minimă din Q
       pentru fiecare uv∈E executa
             daca d[u]+w(u,v)<d[v] atunci
                     d[v] = d[u] + w(u,v)
                     tata[v] = u
  scrie d, tata
   //scrie drum minim de la s la t un varf t dat folosind tata
```

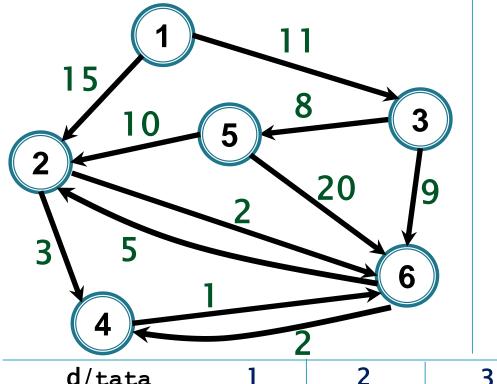
```
Dijkstra(G, w, s)
  inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V
   pentru fiecare u∈V executa
       d[u] = \infty; tata[u]=0
  d[s] = 0
  cat timp Q \neq \emptyset executa
       u = extrage vârf cu eticheta d minimă din Q
       pentru fiecare uv∈E executa
             daca d[u]+w(u,v)<d[v] atunci
                     d[v] = d[u] + w(u,v)
                     tata[v] = u
  scrie d, tata
   //scrie drum minim de la s la t un varf t dat folosind tata
```

Dijkstra

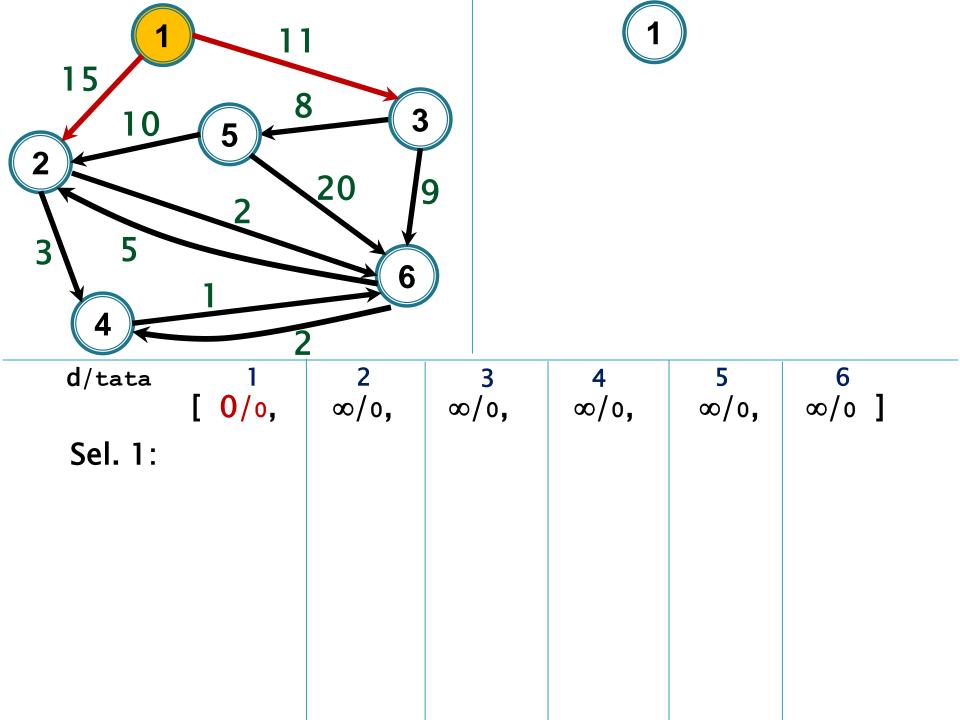
Observație

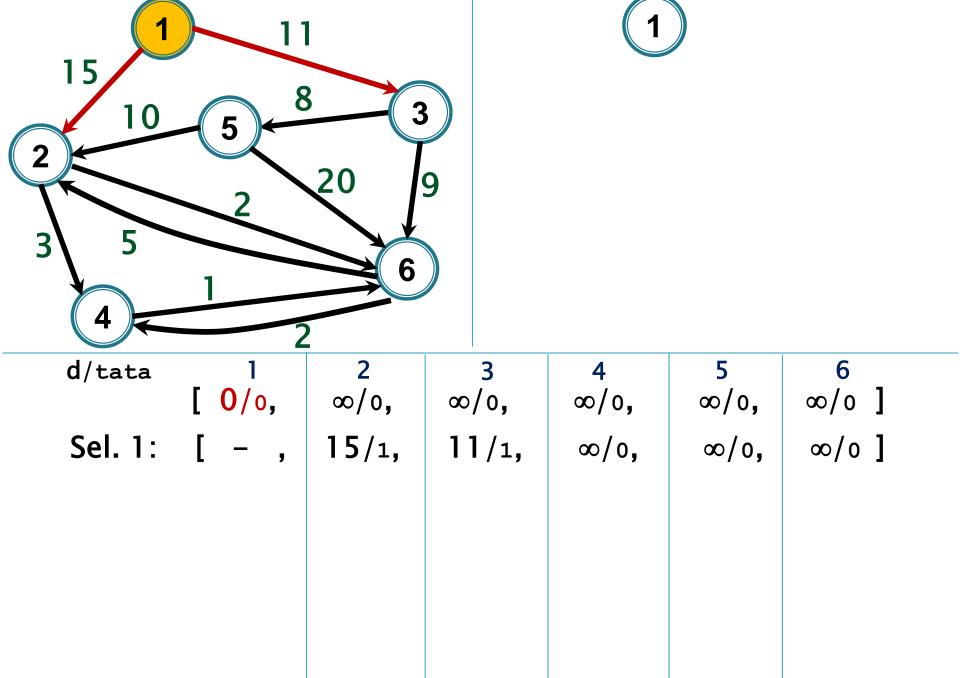
Vom demonstra că atunci când u este extras din Q eticheta lui d[u] este chiar cu d(s,u) (este corectă) și **nu se va mai** actualiza $\Rightarrow \forall \in Q$

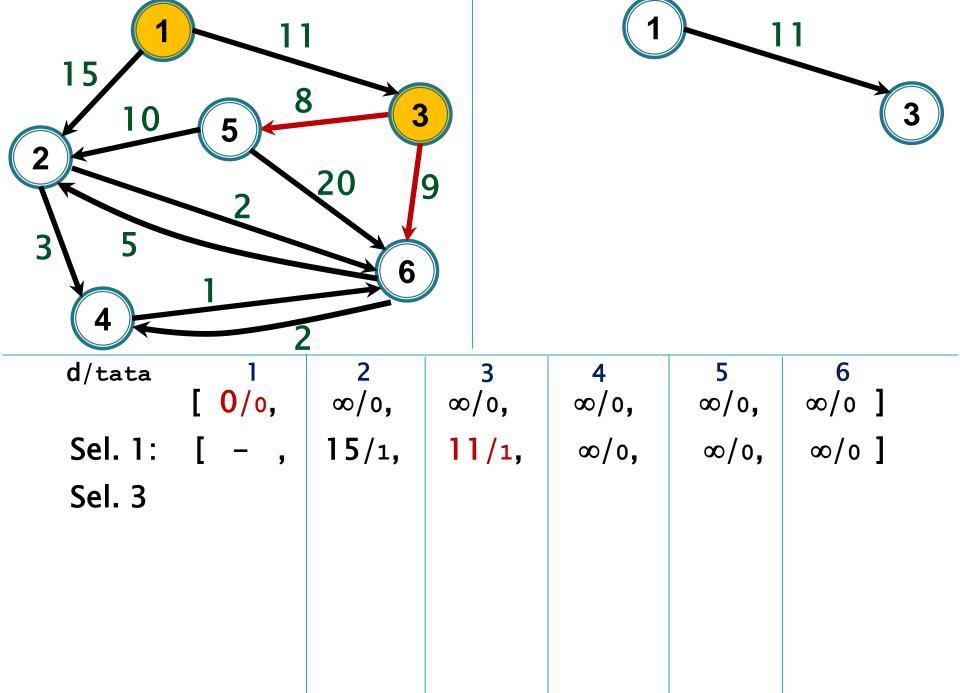
Exemplu

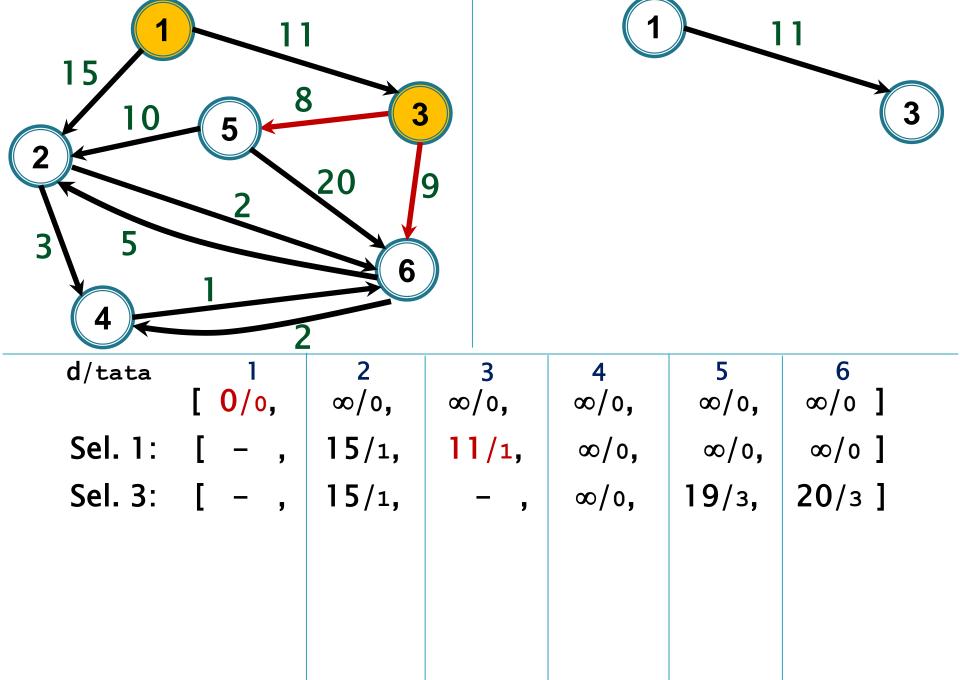

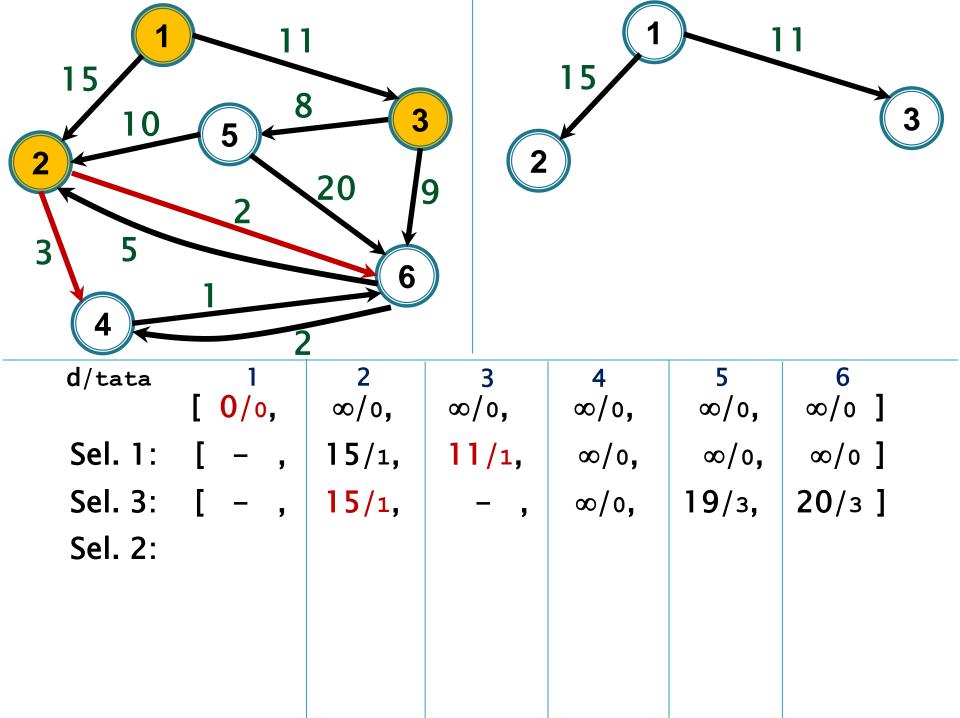
d/tata	1 [O /o,	2 ∞/o,	3 ∞/o,	4 ∞/0,	5 ∞/o,	6 ∞/o]

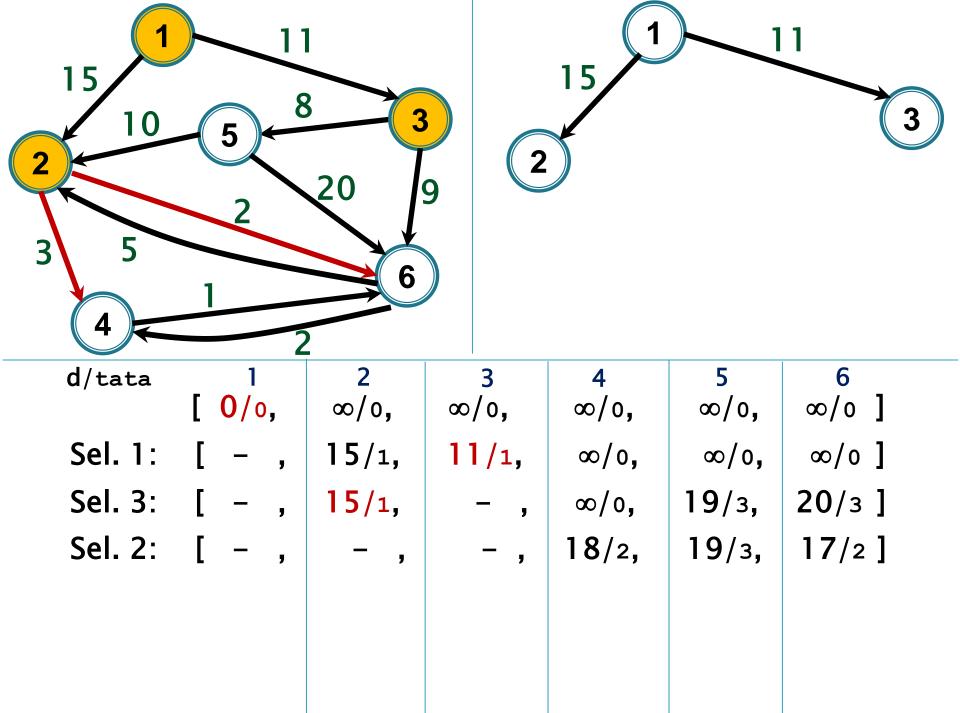

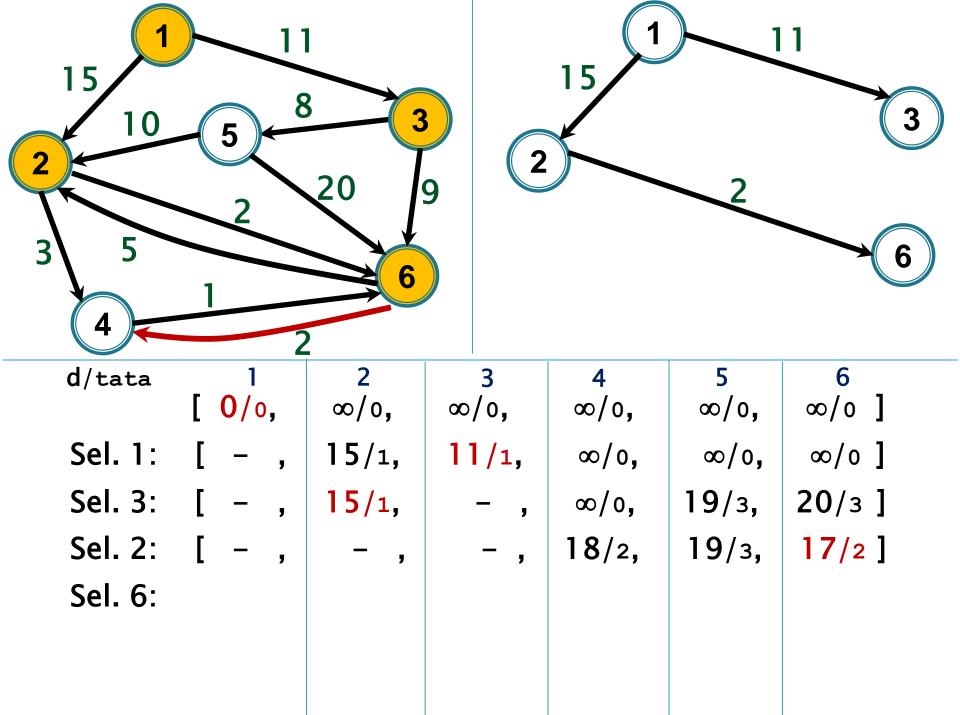

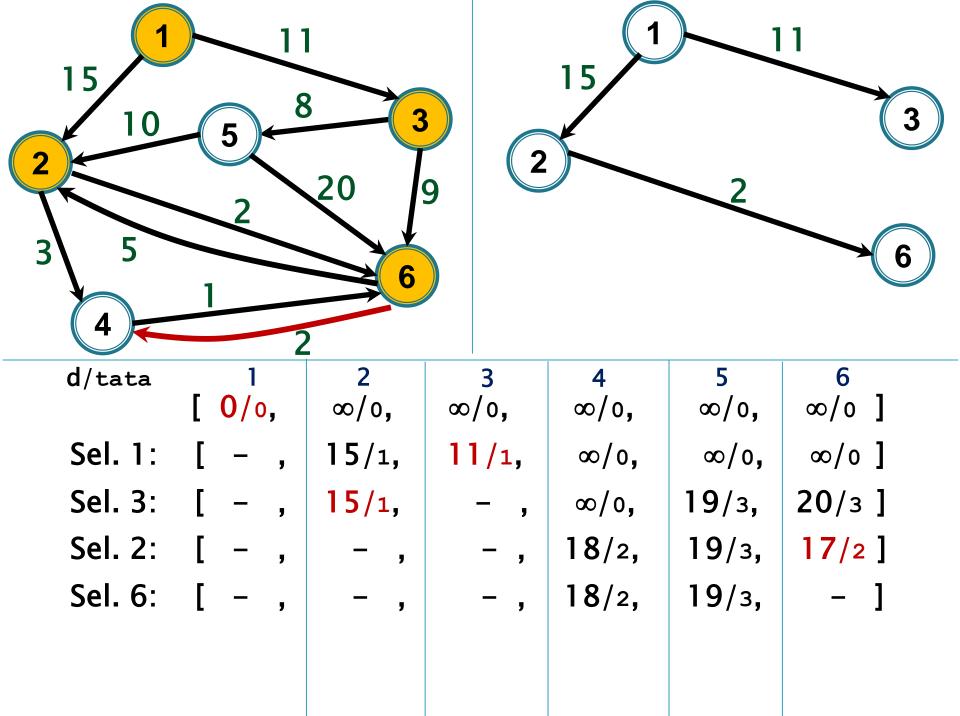

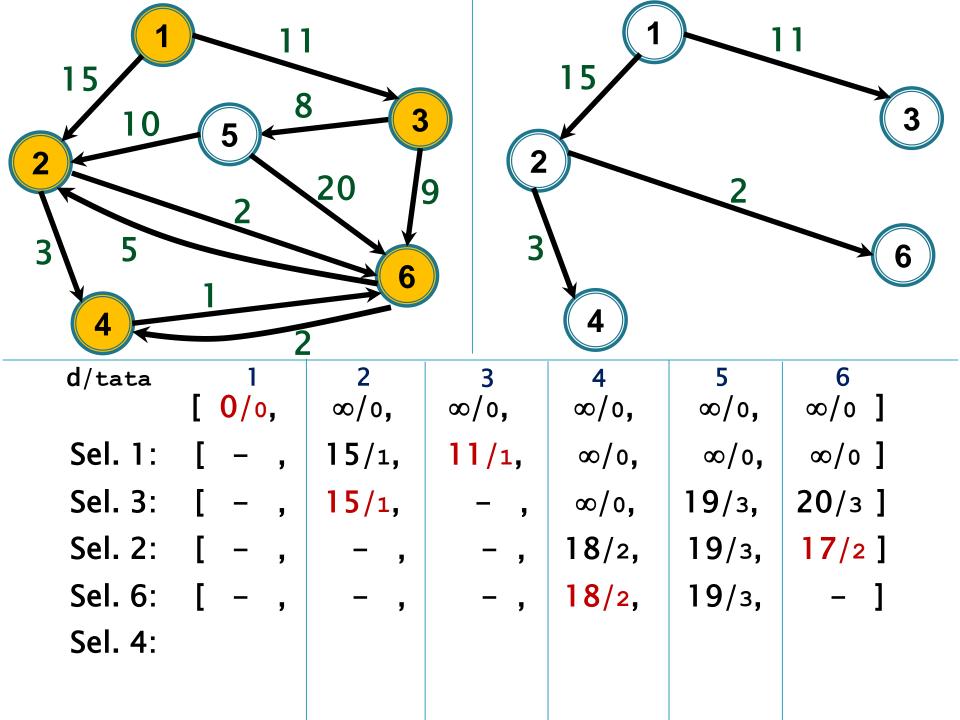

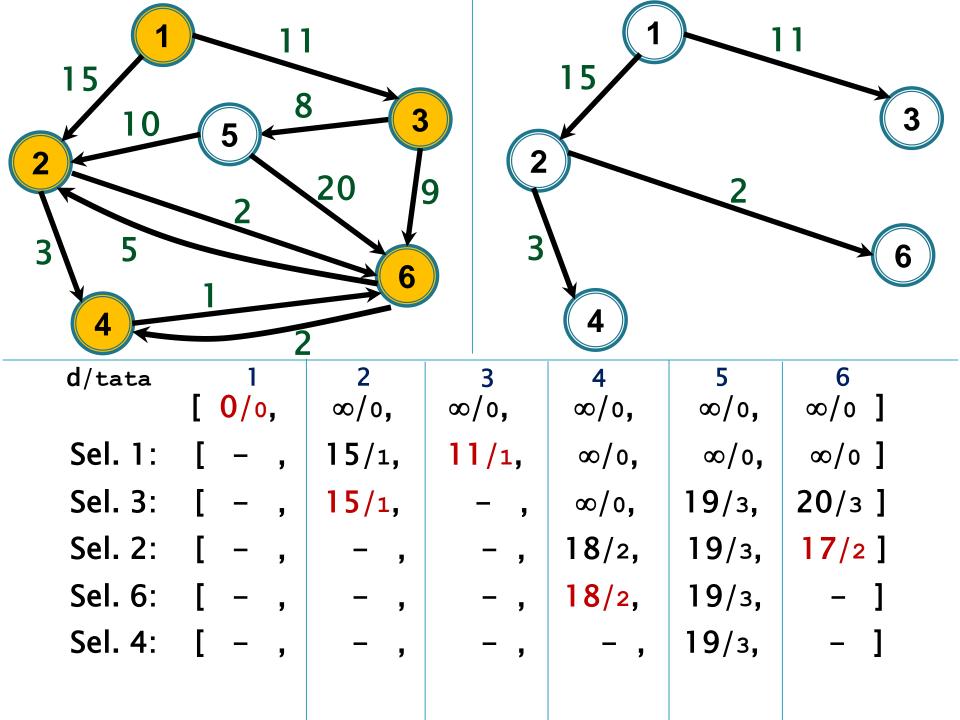

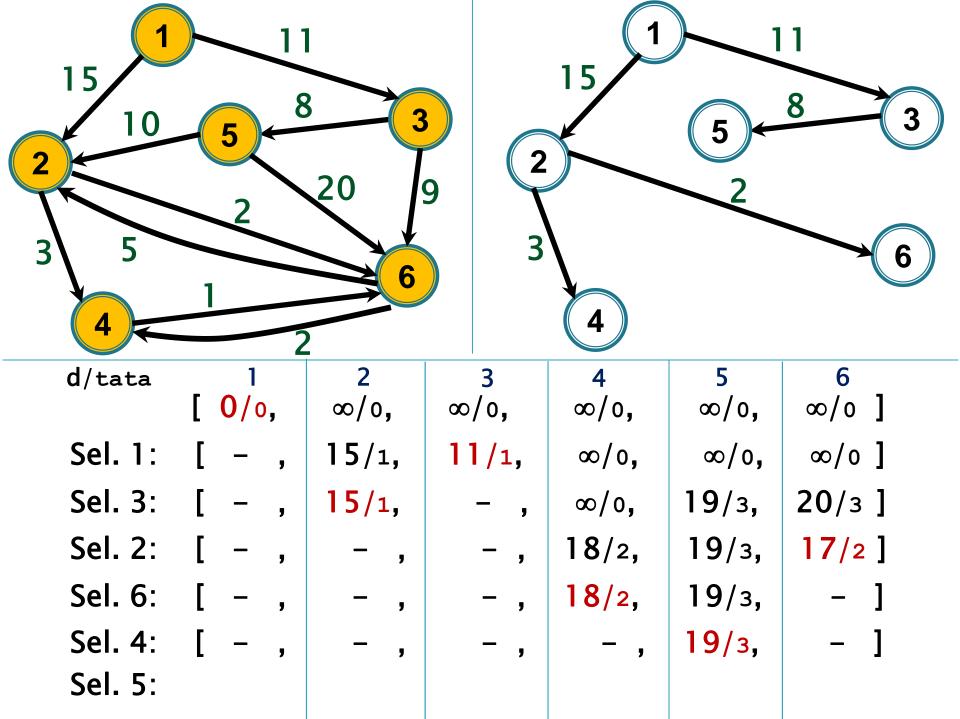

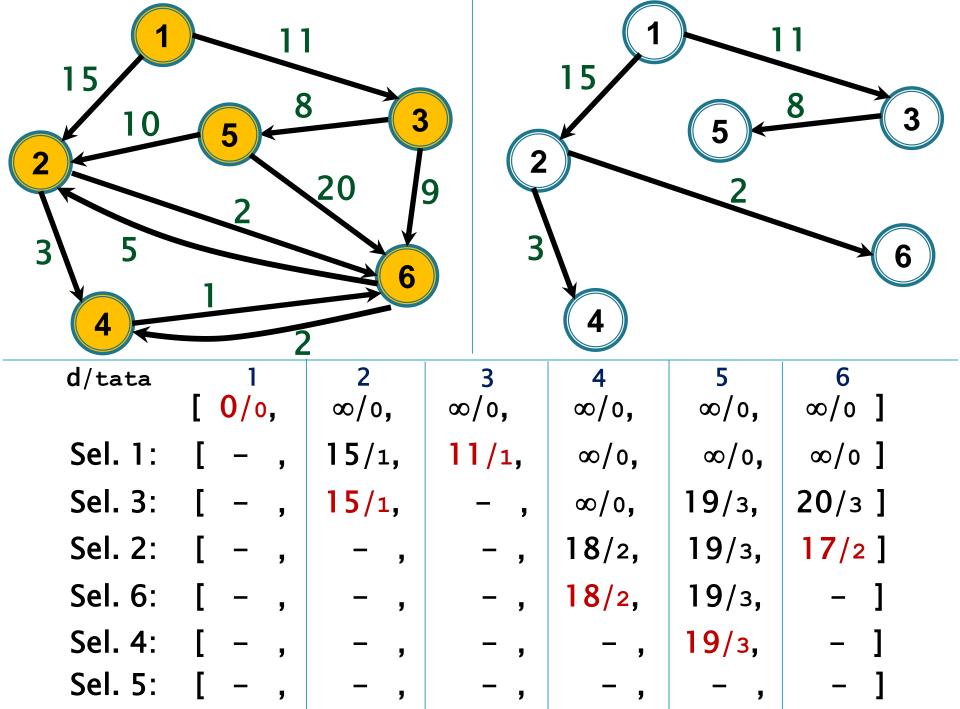

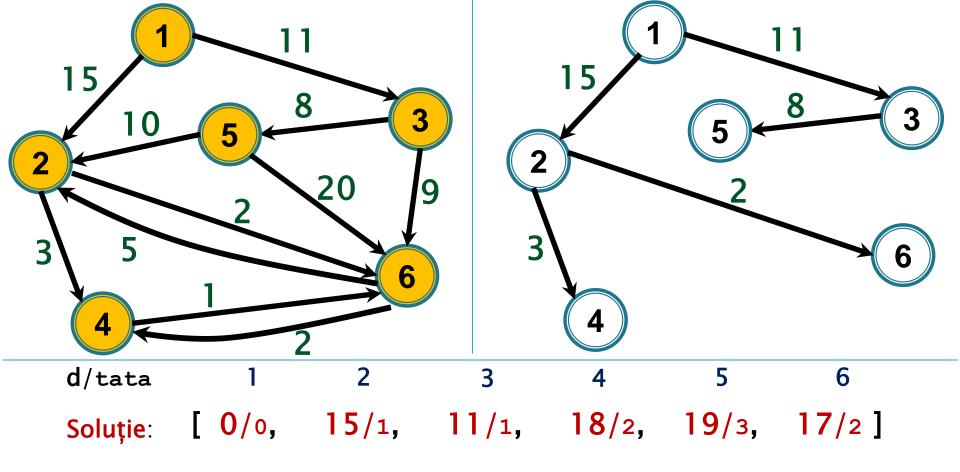

Un drum minim de la 1 la 6?

Dijkstra

- Observații.
 - 1. Dacă vârful u curent are eticheta $d[u] = \infty$, algoritmul se poate opri
 - 2. Vectorul tata memorează arborele distanțelor față de s (vârfurile neaccesibile din s rămân cu tata 0)

Complexitate

```
Dijkstra(G, w, s)
  inițializează mulțimea vârfurilor neselectate Q cu V
   pentru fiecare u∈V executa
       d[u] = \infty; tata[u]=0
  d[s] = 0
  cat timp Q \neq \emptyset executa
       u = extrage vârf cu eticheta d minimă din Q
       pentru fiecare uv∈E executa
             daca d[u]+w(u,v)<d[v] atunci
                     d[v] = d[u] + w(u,v)
                     tata[v] = u
  scrie d, tata
   //scrie drum minim de la s la t un varf t dat folosind tata
```


Cum memorăm Q = vârfurile încă neselectate?

Q poate fi (ca și în cazul algoritmului lui Prim)

vector:

```
Q[u] = 1, dacă u este selectat (u \notin Q)
0, altfel (u \in Q)
```

min-ansamblu (heap)

```
Complexitate – reprezentarea lui Q ca vector Q[u] = 1, dacă u este selectat în V(T) 0, altfel (u \in Q)
```

- Iniţializare Q −>
- n * extragere vârf minim ->
- actualizare etichete vecini ->

```
Complexitate – reprezentarea lui Q ca vector Q[u] = 1, dacă u este selectat în V(T) 0, altfel (u \in Q)
```

- Iniţializare Q −> O(n)
- n * extragere vârf minim ->
- actualizare etichete vecini ->

```
Complexitate – reprezentarea lui Q ca vector Q[u] = 1, dacă u este selectat în V(T) 0, altfel (u \in Q)
```

- Iniţializare Q −> O(n)
- n * extragere vârf minim −> O(n²)
- actualizare etichete vecini ->

```
Complexitate – reprezentarea lui Q ca vector Q[u] = 1, dacă u este selectat în V(T) 0, altfel (u \in Q)
```

- Iniţializare Q −> O(n)
- n * extragere vârf minim −> O(n²)
- actualizare etichete vecini -> O(m)

```
Complexitate – reprezentarea lui Q ca vector Q[u] = 1, dacă u este selectat în V(T) 0, altfel (u \in Q)
```

```
Iniţializare Q −> O(n)
```

- n * extragere vârf minim −> O(n²)
- actualizare etichete vecini -> O(m) $O(n^2)$

Complexitate - Q min-heap

- Iniţializare Q −>
- n * extragere vârf minim ->
- actualizare etichete vecini ->

```
Dijkstra(G, w, s) - Q min-heap in raport cu d
   pentru fiecare u∈V executa
       d[u] = \infty; tata[u]=0
   d[s] = 0
   Q = V //creare heap cu cheile din d
   cat timp Q \neq \emptyset executa
       u = extrage min(Q)
       pentru fiecare uv∈E executa
             daca d[u]+w(u,v)<d[v] atunci
                     d[v] = d[u] + w(u,v)
                     repara(Q,v)
                     tata[v] = u
   scrie d, tata
   //scrie drum minim de la s la t un varf t dat folosind tata
```

Complexitate - Q min-heap

- Iniţializare Q −> O(n)
- n * extragere vârf minim -> O(n log n)
- actualizare etichete vecini ->

Complexitate - Q min-heap

- Inițializare Q
- n * extragere vârf minim
- actualizare etichete vecini
 - !!+ actualizare Q

- -> O(n)
- -> O(n log n)
- -> O(m log n)

O(m log n)

- Observație. Pentru a determina drumul minim între două vârfuri s și t date putem folosi algoritmul lui Dijkstra cu următoarea modificare:
 - dacă vârful u ales este chiar t, algoritmul se oprește;
 - Drumul de la s la t se afișează folosind vectorul tata (vezi BF)

▶ Dijkstra ≈ Prim (versiunea $O(n^2)/O(m \log n)$)

Algoritmul funcționează și pentru grafuri neorientate?

De ce nu funcţionează corect algoritmul dacă avem arce cu cost negativ + exemplu?

Cum putem rezolva problema dacă avem şi arce de cost negativ?

- De ce nu funcţionează corect algoritmul dacă avem arce cu cost negativ + exemplu?
- Cum putem rezolva problema dacă avem şi arce de cost negativ?

Putem aduna o constantă la costul fiecărui arc astfel încât toate arcele să aibă cost pozitiv. Drumul minim între 2 vârfuri rămâne la fel?

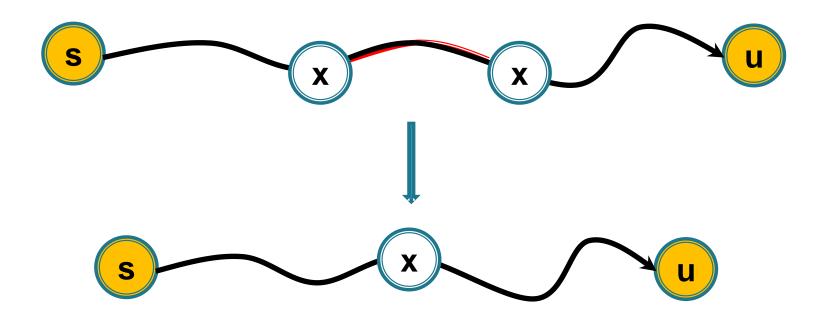
- De ce nu funcţionează corect algoritmul dacă avem arce cu cost negativ + exemplu?
- Cum putem rezolva problema dacă avem şi arce de cost negativ?
 - Putem aduna o constantă la costul fiecărui arc astfel încât toate arcele să aibă cost pozitiv. Drumul minim între 2 vârfuri rămâne la fel?

- Cum putem rezolva problema dacă avem şi arce de cost negativ?
 - Algoritmul BELLMAN FORD (suplimentar)
 - La un pas nu relaxăm arcele dintr-un vârf selectat u, ci din toate vârfurile (deci relaxăm toate arcele)

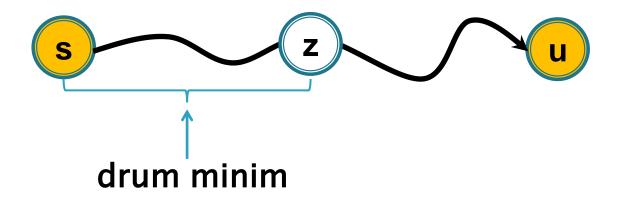
- Cum putem rezolva problema dacă avem şi arce de cost negativ?
 - Algoritmul BELLMAN FORD (suplimentar)
 - La un pas nu relaxăm arcele dintr-un vârf selectat u, ci din toate vârfurile (deci relaxăm toate arcele)

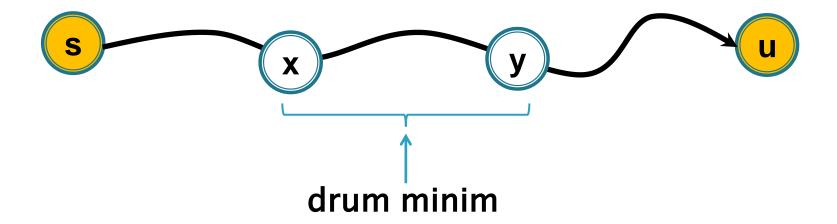
```
pentru i = 1,n-1 executa
    pentru fiecare uv∈E executa
        daca d[u]+w(u,v)<d[v] atunci
        d[v] = d[u]+w(u,v)
        tata[v] = u</pre>
```

Observația 1. Dacă P este un drum minim de la s la u, atunci P este drum elementar.

Observația 2. Dacă P este un drum minim de la s la u și z este un vârf al lui P, atunci subdrumul lui P de la s la z este drum minim de la s la z.

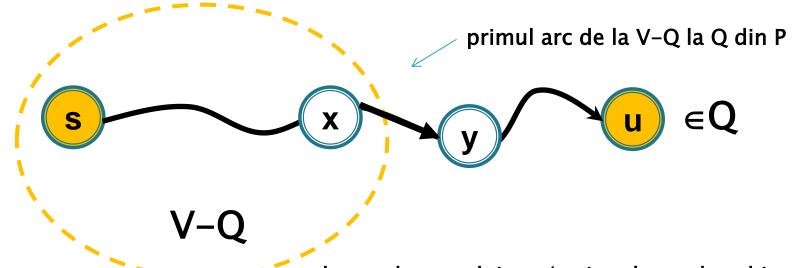
- Lema 1. Pentru orice u∈V, la orice pas al algoritmului Dijkstra avem:
 - a) dacă d[u]<∞, există un drum de la s la u în G de cost d[u]
 - b) $d[u] \ge d(s,u)$

- Lema 1. Pentru orice u∈V, la orice pas al algoritmului Dijkstra avem:
 - a) dacă d[u]<∞, există un drum de la s la u în G de cost d[u]
 - b) $d[u] \ge d(s,u)$
- Consecință. Dacă la un pas al algoritmului avem pentru un vârf u relația d[u] = d(s, u), atunci d[u] nu se mai modifică până la final.

Propoziție. Fie G=(V, E, w) un graf orientat ponderat cu W : E → \mathbb{R}_+ și s∈V fixat. La finalul algoritmul lui Dijkstra avem:

d[u] = d(s, u) pentru orice $u \in V$

- **Demonstrație (idee).** Inducție: d[x] = d(s, x) $\forall x \notin Q$ (=deja selectat)
- Când un vârf u este selectat: fie P un s-u drum minim

din modul în care este ales u

dupa relaxarea lui xy (mai mult, are loc chiar egalitate: $d[y] = d(s,x) + w(x,y) = w(s^{\frac{p}{-}}y) = d(s,y)$)

$$d[u] \le d[y] \le d[x] + w(x, y) = d(s, x) + w(x, y) = w(s - y)$$

$$\le w(P) \le d[u]$$
ipoteza de inductie pentru x

$$\Rightarrow d[u] = d[y] = w(P) = d(s, u)$$

